

แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

The Guidelines Promoting the Saving of Upper-Level Student of Sriracha School who are the Members of the Sriracha School Bank

Received: 18 November 2022 Revised: 15 December 2022 Accepted: 21 December 2022

ณัฐกริณณ์ วราสินธ์, โรงเรียนศรีราชา

ทรงพล วงศ์พระราม, โรงเรียนศรีราชา

ปณณิฐฐา มาเชค*, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*Corresponding author

บทคัดย่อ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน (2) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน และ (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยสามระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน รวม 230 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินของนักเรียน ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้รับผิดชอบโครงการธนาคารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน รวม 7 คน ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบโครงการธนาคารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ธนาคาร รวม 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามพฤติกรรมการออมเงิน แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีสาเหตุการออมเงินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งของ ความถี่ในการออมเงิน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวนเงินออมกับธนาคารโรงเรียน ไม่เกิน 100 บาท/ครั้ง และนำเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายมาออม

2. แนวทางส่งเสริมการออมเงิน มี 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา (2) ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร (3) ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว (4) ด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน และ (5) ด้านการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออมเงิน

3. แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสภาพจริง

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม, การออมเงิน, ธนาคารโรงเรียน

Abstract This study aimed to 1) study the saving behaviors of upper-level students of Sriracha School who are the members of the Sriracha School Bank, 2) study the guidelines to promote savings of upper-level students of Sriracha School who are the members of the Sriracha School Bank, and 3) study the appropriateness and feasibility of the saving guidelines of upper-level students of Sriracha School who are the members of the Sriracha School Bank. According to the purposes of the study, the data collection was divided into 3 phases. The first phase was to study the saving behaviors of the 230 upper-level students of Sriracha School (Grades 10-12) selected as participants by using stratified random sampling. The second data collection phase aimed to study the guidelines to promote savings of upper-level students of Sriracha School who are members of the Sriracha School Bank. The data was drawn from 7 participants including the teacher who was responsible for the school bank (the head of the school bank) and the school bank officers. The third phase was to study the appropriateness and feasibility of the saving guidelines. The data collected in this phase was given by 7 participants: the school administrators, the head of academic affairs, the head of the school bank, and the school bank officers. The saving behavior questionnaire, structural interview, and group discussion were employed as the data instruments. Content, frequency, and percentage were used to analyze the collected data.

The finding revealed that

1) the purpose of the savings of upper-level students who were members of the Sriracha School Bank was to save money for buying things. They saved money 1-2 times a week. It was not more than 100 baht that they deposited each time. Most of them used leftover money to deposit in the Sriracha School Bank.

2) There were five saving guidelines including 1) support from the teachers and school administrators, 2) support from Sriracha School Bank officers, 3) support from the

parents of students, 4) support from their classmates, and 5) attitude cultivation towards the savings.

3) The 5 saving guidelines for the upper-level students of Sriracha School who were members of the Sriracha School Bank were appropriate and feasible to the real situations.

Keywords: saving guidelines, saving, school bank

บทนำ

ชีวิตเดินหน้าด้วยการออม เมื่อรู้จักออมเราจะมีต้นทุนที่ดีในการใช้ชีวิต พร้อมทั้งจะเรียนรู้และลงมือทำสิ่งใหม่ ๆ การออมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ทุกคนก้าวไปอย่างมั่นใจ ทั้งยังต่อยอดความสุขไปสู่ลูกหลานและครอบครัว คนทั่วไปมักได้รับการปลูกฝังหรือสร้างนิสัยเรื่องการออมเงินตั้งแต่วัยเด็กจากครอบครัวหรือจากโรงเรียน แต่เมื่อเวลาผ่านไปการตระหนักถึงความสำคัญของการออมก็ลดน้อยลง เนื่องจากการดำเนินชีวิตในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น อาหาร สินค้า และบริการต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น รวมถึงกระแสสื่อโฆษณาต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้บุคคลมีค่านิยมในเรื่องการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมมากขึ้น ทำให้บุคคลไม่คำนึงถึงการประหยัดขาดการเก็บออม และการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง จนทำให้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเงิน และดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างไม่มีความสุข การออมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อชีวิต และการออมยังถือเป็นการวางแผนทางการเงินอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งมาสะสมเก็บไว้ เพื่อสำหรับเป้าหมายต่าง ๆ ตามความต้องการของบุคคลที่วางไว้ให้เป็นจริงขึ้นมาได้ เช่น ทุนการศึกษาต่อ ใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน เก็บไว้ประกอบธุรกิจส่วนตัวในอนาคต ใช้ซื้อในสิ่งของหรือสินทรัพย์ที่ต้องการเพื่อการลงทุน และเพื่อผลตอบแทน เป็นต้น รวมทั้งการออมทำให้ผู้ออมเกิดความรู้สึกมั่นคงทางการเงิน มีความปลอดภัยในชีวิต เกิดความภูมิใจที่สามารถออมได้อย่างต่อเนื่อง เห็นคุณค่าของเงิน และมีนิสัยรักการออม นอกจากนี้เงินออมยังใช้แก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ด้วย

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของชาติและวางกรอบนโยบายหลักเกี่ยวกับการศึกษา ได้ประกาศนโยบายและทิศทางหลักร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดคุณธรรมพื้นฐานเพื่อปลูกฝังให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียนและเยาวชนของชาติ 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 6-8) แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เงินอย่างไม่เห็นคุณค่า ไม่มีเหตุผล ฟุ่มเฟือย ลุ่มหลงในค่านิยมทางวัตถุและตามอย่างเพื่อนฝูง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองจำนวนหนึ่งได้ให้เงินนักเรียนมากมายไว้ใช้จ่ายในรูปแบบบัตรเครดิต และบัตร ATM ทดแทนเวลาที่ไม่ได้อยู่กับบุตรหลาน หรือบางครั้งผู้ปกครองก็มีการให้รางวัลพิเศษมากเกินไปจนทำให้การออมเพื่อฉลองความสำเร็จของลูกหลานตน เป็นการปลูกฝังนิสัยในการใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือยเกินตัวให้กับเด็กวัยรุ่น ทั้งแบบที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของเงิน และมีนิสัยรักการออม

น้อยลง นอกจากนี้ผลการสำรวจพฤติกรรมการจัดการเงินส่วนบุคคลของโครงการสำรวจพฤติกรรม การใช้จ่ายเงินของเยาวชน Money Watch (2556) ยังพบว่า กลุ่มเยาวชนมีพฤติกรรมการบริโภค ที่ค่อนข้างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น โดยพิจารณาจากร้อยละ 90 มีโทรศัพท์มือถือใช้ และมีค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับค่าโทรศัพท์มือถือเฉลี่ย 350 บาทต่อเดือน ทั้งยังเปลี่ยนโทรศัพท์ทุกปี แต่ในด้านการออมนั้น มีเยาวชนเพียงร้อยละ 34 ที่มีการออมเงิน ดังนั้นเรื่องของการออมกับนักเรียน จึงถือเป็นสิ่งที่ควร ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก การสร้างพฤติกรรมการประหยัดและอดออม จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะ ต้องปลูกฝังค่านิยมการประหยัดและอดออมให้แก่เด็กและเยาวชนไทยในเวลานี้ (ธนาการออมสิน, 2558, น. 7-8)

โรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เป็นโรงเรียน สหศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และมุ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีความประหยัด อดออมเงิน เห็นถึงความสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย ได้รับความร่วมมือจากธนาการออมสิน จัดตั้งโครงการธนาการโรงเรียน ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547 เป็นต้น มา ในการเป็นธนาการจำลอง ที่ดำเนินการโดยนักเรียนในโรงเรียน มีครูผู้รับผิดชอบ และพนักงานธนาการ ออมสินเป็นที่ปรึกษา มีนักเรียนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน โดยธนาการโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักบริหารจัดการการใช้เงินมีทักษะและเป้าหมายที่ชัดเจนในการออม เห็นคุณค่าของการออม มีทักษะ ในการบริหารงบประมาณ รู้จักคุณค่าของเงินและสิ่งของ มีวิสัยทัศน์ที่จะพิจารณาในการใช้เงิน รู้จักกระบวนการ ออมเงิน สามารถนำกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับ วัย รู้จักการใช้เงินให้เป็นประโยชน์มากที่สุด อันจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตในอนาคตเป็นคนที่มีคุณภาพ (ณัฐพล กองทอง, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการออมเป็นสิ่งที่สำคัญ จำเป็น และเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่นักเรียนควรมีนอกเหนือจากสถาบันครอบครัวที่จะปลูกฝังการออมแก่นักเรียนแล้วสถาบันการศึกษาที่มี ส่วนช่วยในการสร้างนิสัยให้นักเรียนได้รู้จักการอดออมและความพอเพียง เพราะเป็นทักษะสำคัญในการ ดำเนินชีวิตของนักเรียนในการจัดการกับรายได้ของตนเอง นอกจากนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังเป็น ช่วงวัยที่กำลังก้าวเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย อาจต้องมีเงินออมนำไปใช้จ่ายในการเรียนในชั้นที่สูงขึ้นไป เพื่อ ลดภาระการเงินของผู้ปกครอง เพราะด้วยเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการผันผวนจนยากแก่การคาดการณ์ สภาพเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างแน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาการโรงเรียน และศึกษา แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิก โครงการธนาการโรงเรียน โดยทำการศึกษาพฤติกรรมการออมเงิน สร้างแนวทางส่งเสริมการออมเงิน และ ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่สร้างขึ้น เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนา นักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีด้านการออม มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้ และนำไปสู่การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 48 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 129 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 53 คน รวม 230 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูลแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน รวม 7 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ประกอบด้วย คณะผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบโครงการธนาคารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน รวม 7 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

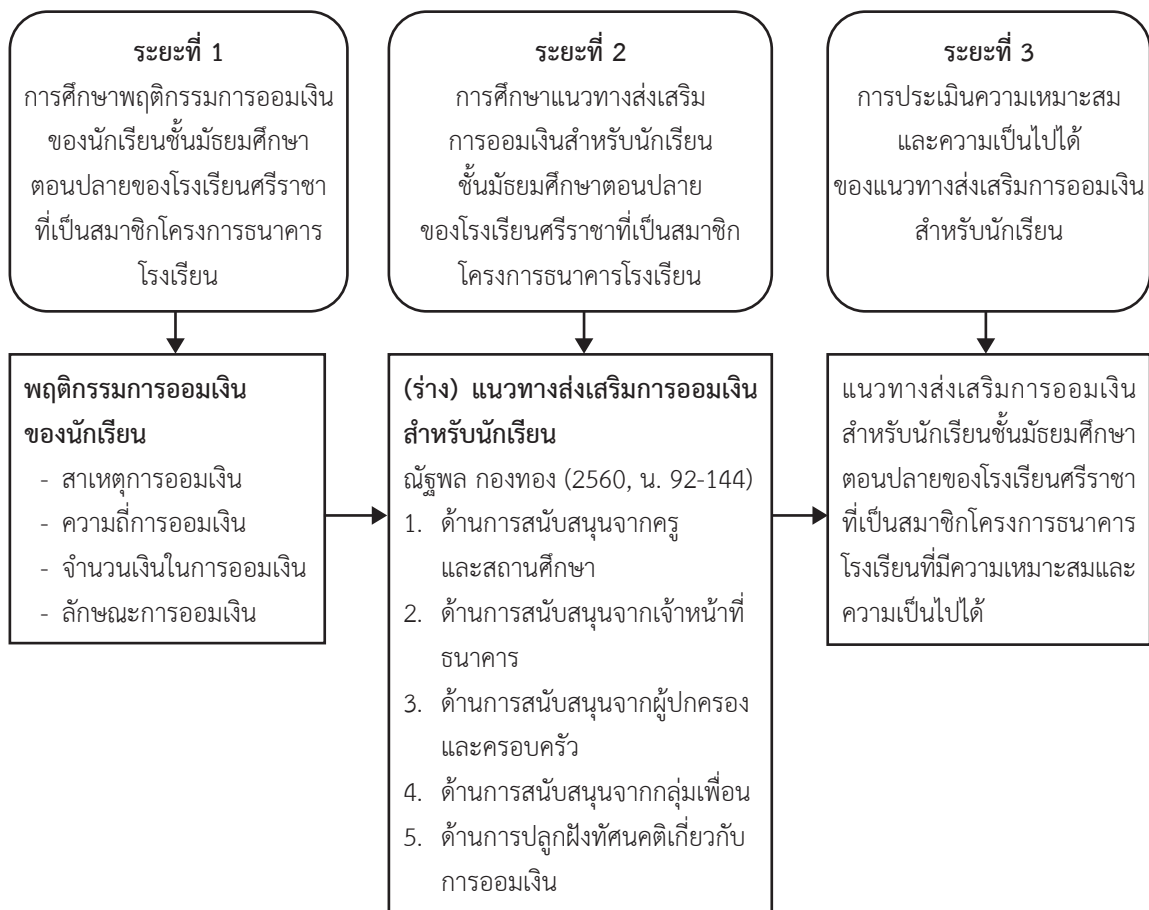
แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ได้จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการสอบถามนักเรียนเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมในการออมเงิน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ให้ได้เป็นแนวทางส่งเสริมการออมเงินของนักเรียน แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็นสามระยะ โดยในระยะที่ 1 ดำเนินการในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ระยะที่ 2 ดำเนินการในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565 และระยะที่ 3 ดำเนินการในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมของณัฐพล กองทอง, 2560; กมลวรรณ วรรณธำ, ประพันธ์ แสงทองดี, และประกร ฤทธิญาติ, 2563; กนกกาญจน์ สังขนท์, วรพงศ์ จวงรัตนกำจร, และชาคริต ศรีสกุณ, 2563; สุนัยญา แดงเหม, และนริศรา เจริญพันธ์, 2564; ธนาพร ลิ้มสุวรรณโรจน์ และพาชิตชนัด ศิริพานิช, 2564; และผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการธนาคารโรงเรียนของศิริวรรณ รุ่งอาภา, 2544; หิรัญญา อำนาจเกียรติกุล, 2544; พรพรรณ วัฒนวิชัย, 2545; วินัย โหมดเทศน์, 2549; ธิชาพร ยอดกัณหา, 2554 ทำให้ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้สามระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน โดยสำรวจพฤติกรรมการออมเงิน 4 ด้าน ได้แก่ (1) สาเหตุการออมเงิน (2) ความถี่การออมเงิน (3) จำนวนเงินในการออมเงิน และ (4) ลักษณะการออมเงิน ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการออมเงิน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา (2) ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร (3) ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว (4) ด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน และ (5) ด้านการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออมเงิน (ณัฐพล กองทอง, 2560, น. 92-144) และระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้งสามระยะมีขั้นตอนการดำเนินการดังภาพที่ 1

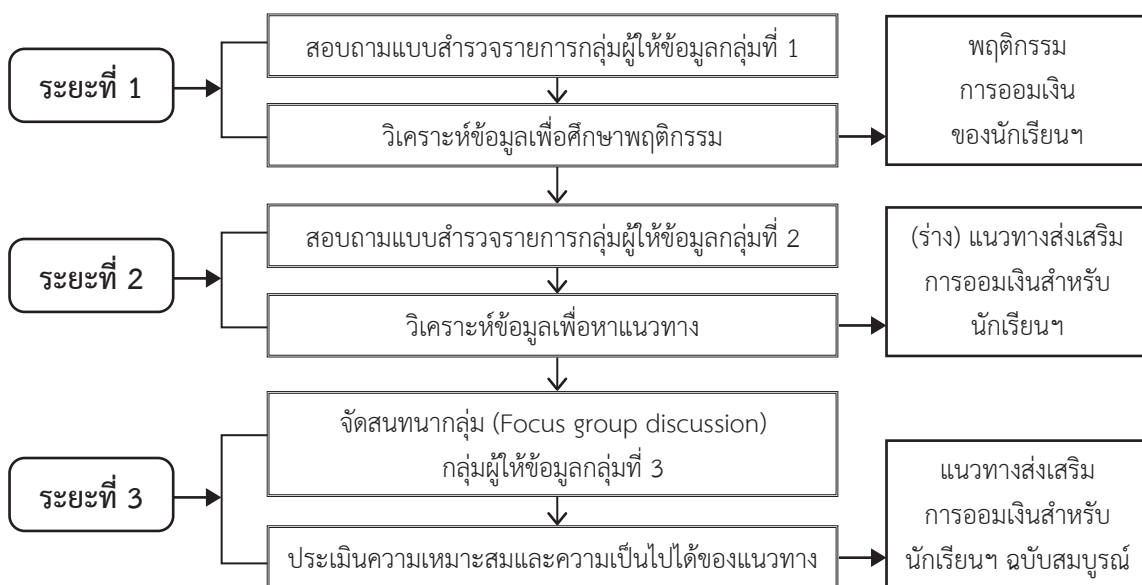
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ที่แสดงถึงพฤติกรรมของนักเรียนในการออมเงิน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ดำเนินการโครงการธนาคารโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนฯ และ (3) แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อประเมิน ตรวจสอบและยืนยัน (ร่าง) แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนฯ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ถือว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach 1970) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ถือว่าเหมาะสม มีค่าความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ได้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มครั้งนี้ได้รับการยินยอมจากผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยได้เก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็นสามระยะ คือ (1) การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียน (2) การศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงิน และ (3) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน การออมเงิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และโครงการธนาคารโรงเรียน แล้วนำแบบสอบถามพฤติกรรมการออมเงินที่มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 ทำการตอบแบบสอบถาม จากนั้นรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนฯ ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน โดยนำผลการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนฯ มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนฯ แล้วสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลเป็น (ร่าง) แนวทางส่งเสริมการออมเงินของนักเรียนฯ ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน โดยนำ (ร่าง) แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนฯ ทำการสัมภาษณ์ วิพากษ์ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 แล้วประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วจัดทำแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนฉบับสมบูรณ์ การดำเนินการวิจัยทั้งสามระยะสามารถสรุปขั้นตอนได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมจากแบบสอบถาม แนวทางส่งเสริมการออมจากแบบสัมภาษณ์ และหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากแบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศรีราชาที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

พฤติกรรมการออมเงิน	n = 230		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. สาเหตุการออมเงิน			
1.1 ออมเงินเพื่อความมั่นคงในอนาคต	67	29.1	2
1.2 ออมเงินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งของ	71	30.8	1
1.3 ออมเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	43	18.7	3
1.4 ออมเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษา	32	13.9	4
1.5 ออมเงินเพื่อทำกิจกรรมของโรงเรียน	9	3.9	6
1.6 ออมเงินเพื่อนำเงินไปลงทุน/หวังดอกเบี้ยย	8	3.5	5
2. ความถี่ในการออมเงิน			
2.1 ทุกวัน	66	28.7	2
2.2 1-2 ครั้ง/สัปดาห์	107	46.5	1
2.3 มากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์	55	23.9	3
2.4 ไม่มีเงินออม	2	0.8	4
3. จำนวนเงินออมกับธนาคารโรงเรียน/ครั้ง			
3.1 ไม่เกิน 100 บาท	187	81.3	1
3.2 101 - 500 บาท	21	9.1	2
3.3 500 บาท ขึ้นไป	20	8.7	3
3.4 ไม่มีเงินออม	2	0.8	4
4. ลักษณะการออมเงิน			
4.1 แบ่งเงินที่เป็นรายได้ส่วนหนึ่งไว้ออม	77	33.5	2
4.2 นำเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายมาออม	112	48.7	1
4.3 มีเงินเมื่อใดก็ค่อยมาออม	28	12.2	3
4.4 นำเงินที่ได้ทั้งหมดมาออมแล้วค่อยไปใช้ทีหลัง	13	5.7	4

จากตาราง พบว่า พฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีสาเหตุการออมเงินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งของ ความถี่ในการออมเงิน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวนเงินออมกับธนาคารโรงเรียน ไม่เกิน 100 บาท/ครั้ง และนำเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายมาออม

2. ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินโครงการธนาคารโรงเรียน พบว่า (1) แนวทางด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา ควรมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ทางการเงินแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาและการมอบรางวัลคุณครูสุดยอดนักการออมสำหรับครูที่นำเงินมาฝากกับทางธนาคารเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียนให้ปฏิบัติตาม (2) แนวทางด้านการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน ควรมีการอบรมให้ความรู้ทางการเงินแก่เจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่จากทางธนาคารออมสิน จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมสัปดาห์ส่งเสริมการออมต้องจัดอย่างต่อเนื่อง (3) แนวทางด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว ต้องทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานให้รู้จักและเห็นคุณค่าของการใช้เงิน เช่น มีการตั้งกระปุกออมสินสำหรับครอบครัว (4) แนวทางด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน ควรจัดโครงการให้นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนเดียวกันคอยสอบถามหรือดูแลเพื่อนภายในห้องของตนเอง ชักชวนเพื่อนมาฝากเงิน และ (5) แนวทางด้านปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออม ควรปลูกฝังจิตสำนึกของการมีคุณลักษณะทางด้านการประหยัดอดออมของนักเรียน ด้วยรูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น การจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

แนวทางส่งเสริมการออมเงิน ของนักเรียน n = 7	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้			
	เหมาะสม		ไม่เหมาะสม		เป็นไปได้		เป็นไปได้ไม่ได้	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. แนวทางด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา ควรมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ทางการเงินแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา และการมอบรางวัลคุณครูสุดยอดนักการออม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียนให้ปฏิบัติตาม	7	100	-	-	7	100	-	-
2. แนวทางด้านการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน ควรมีการอบรมให้ความรู้ทางการเงินแก่เจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	6	85.7	1	14.3	5	71.4	2	28.6
3. แนวทางด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว ควรทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานให้รู้จักและเห็นคุณค่าของการใช้เงิน	7	100	-	-	7	100	-	-
4. แนวทางด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน ควรจัดโครงการให้นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนเดียวกันคอยสอบถามหรือดูแลเพื่อนภายในห้องของตนเอง ชักชวนเพื่อนมาฝากเงิน	7	100	-	-	6	85.7	1	14.3
5. แนวทางด้านปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออม ควรปลูกฝังจิตสำนึกของการมีคุณลักษณะทางด้านการประหยัดออมของนักเรียนด้วยรูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม	7	100	-	-	7	100	-	-

จากตาราง พบว่า แนวทางด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา แนวทางด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว และแนวทางด้านปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออม มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ร้อยละ 100 แนวทางด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน มีความเหมาะสม ร้อยละ 100 ความเป็นไปได้ ร้อยละ 85.7 และแนวทางด้านการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน มีความเหมาะสม ร้อยละ 85.7 ความเป็นไปได้ ร้อยละ 71.4

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน พบว่า นักเรียนออมเงินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งของ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการออมของนักเรียนเป็นการออมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เช่น เพื่อนำไปซื้อสิ่งของที่ต้องการ และจะนำเงินมาออมเงินที่ธนาคารโรงเรียน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ โดยในแต่ละครั้งจะออมเงินไม่เกิน 100 บาท/ครั้ง โดยมีลักษณะในการออมเงินเป็นการนำเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วถึงมาออมที่หลัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนมีเจตคติที่ดีในเรื่องการออม รับรู้ถึงประโยชน์ในการออม โดยสังเกตได้จากนักเรียนไม่ยอมใช้จ่ายเงินทั้งหมดในซื้อสิ่งของที่ต้องการ แต่พยายามให้เหลือเงินจำนวนหนึ่งเพื่อต้องการฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณา ชุมพลรักษ์ (2561, น. 215) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการออมเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการออมกับกองทุนการออมแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 15-20 ปี มีพฤติกรรมการออมมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ และด้านรายได้ ส่วนใหญ่พบว่าช่วงรายได้ส่วนบุคคลไม่เกิน 5,000 บาท มีการออมมากกว่าช่วงรายได้อื่น ๆ ในด้านพฤติกรรมการออมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการออมเงินอยู่แล้ว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพล กองทอง (2560, น. 165) ได้ทำการศึกษาแนวทางส่งเสริมภาวะการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนนั้น จะมาออมเงินที่ธนาคารโรงเรียน 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ โดยในแต่ละครั้ง จะออมเงินไม่เกิน 10 บาท/ครั้ง และจะเข้ามาออมเงินกับธนาคารโรงเรียนในช่วงวันที่ 1-7 ของเดือน ซึ่งเป็นช่วงต้นเดือนที่ผู้ปกครองได้รับเงินหรือค่าจ้าง โดยสิ่งที่มีส่วนในการตัดสินใจในการออมเงินและรูปแบบของการออมเงิน คือเป็นการออมเงินเพื่อตัวเอง โดยมีลักษณะในการออมเงิน คือ นำเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วถึงมาออมที่หลัง

2. ผลการศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางส่งเสริมการออมเงินไว้ 5 แนวทาง ประกอบด้วย (1) แนวทางด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา เพราะครูและโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการให้ความรู้ ให้คำแนะนำในการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม ให้แก่นักเรียนได้รู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งต้องสามารถปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านการออมเงิน (2) แนวทางด้านการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน เพราะเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมภาวะการออมเงินของนักเรียน มีหน้าที่ในการดูแลส่งเสริมสนับสนุน รวมทั้งต้องคอยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (3) แนวทางด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว เพราะครอบครัวมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอน เลี้ยงดูบุตรหลาน ให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้บุตรหลานได้รู้จักและเห็นคุณค่าของการใช้เงิน (4) แนวทางด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน เพราะเพื่อนย่อมมีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งมีบทบาทในการชี้แนะไปในทิศทางที่ดี หรือทิศทางที่ไม่เหมาะสมก็เป็นได้ และ (5) แนวทางด้าน

ปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออม เพราะทัศนคติทางด้านการประหยัดอดออม เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงควมมีจิตสำนึก หรือความตระหนักรู้ เห็นคุณค่าของการใช้เงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชานี้ ต้องการให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยเน้นในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูและสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถไปเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องการออม และเป็นแบบอย่างที่ดีที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตาม ดังคำกล่าวที่ว่า “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” ซึ่งสอดคล้องกับ ธนานพ ลิ้มสุวรรณโรจน์ และพาณิชชิตศิริพานิช (2564, น. 245) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของนักเรียนที่มาจากการทำงาน ทัศนคติการตั้งเป้าหมายทางการเงิน การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ในด้านการลงทุน การอบรมสั่งสอนจากเพื่อน หรือคนรู้จักในด้านการออม การเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการออม และการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการลงทุน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการออมเงินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศรีราชา ที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน พบว่า ผลจากการวิพากษ์ สัมภาษณ์ สทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการออมเงินทั้ง 5 ด้าน ว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสภาพจริง โดยมีรายละเอียดแต่ละแนวทาง ดังนี้ (1) แนวทางด้านการสนับสนุนจากครูและสถานศึกษา ควรมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ทางการเงินแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา และการมอบรางวัลคุณครูสุดยอดนักการออมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียนให้ปฏิบัติตาม เพราะครูและสถานศึกษาส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง (2) แนวทางด้านการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียน ควรมีการอบรมให้ความรู้ทางการเงินแก่เจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพราะส่วนหนึ่งเจ้าหน้าที่ธนาคารโรงเรียนก็คือนักเรียนซึ่งสามารถให้ข้อมูล ชักชวน เชิญชวน เป็นแบบอย่างให้เพื่อนสนใจในการออมเงิน (3) แนวทางด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัวควรทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานให้รู้จักและเห็นคุณค่าของการใช้เงิน เพราะนอกจากครูและสถานศึกษา ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างมากต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน แต่อาจจะดำเนินการได้ค่อนข้างยากอันเนื่องจากอยู่นอกเหนือการควบคุมของทางโรงเรียน (4) แนวทางด้านการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน ควรจัดโครงการให้นักเรียนที่อยู่ชั้นเรียนเดียวกันคอยสอบถามหรือดูแลเพื่อนภายในห้องของตนเอง ชักชวนเพื่อนมาฝากเงิน เพราะกลุ่มเพื่อนถือว่ามีอิทธิพลอย่างมากที่สุดในช่วงวัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอาจจัดกิจกรรมการแข่งขันการออมในแต่ละห้อง แต่ละระดับชั้น เป็นต้น และ (5) แนวทางด้านปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออม ควรปลูกฝังจิตสำนึกของการมีคุณลักษณะทางด้านการประหยัดอดออมของนักเรียนด้วยรูปแบบหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น การประชาสัมพันธ์หน้าเสาธงในทุกเช้า การจัดประกวดออกแบบสโลสุดยอดนักออม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ โรงเรียนหัวหาดวิทยา (2563) ได้ทำวิจัยแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 โดยได้จัด

กิจกรรมส่งเสริมการออมของนักเรียน โดยให้นักเรียนออมเงินกับคุณครูประจำชั้นทุกวัน และคุณครูจะสอดแทรกความรู้และแนวทางปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับการออมและความพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้น โรงเรียนติดต่อประสานงานกับธนาคารออมสินให้มารับบริการการรับฝากเงินและเปิดบัญชีใหม่ให้กับนักเรียนที่โรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองของนักเรียนสนับสนุนการออมและการฝากเงินกับธนาคารออมสิน ซึ่งผู้ปกครองและนักเรียนมีความพึงพอใจในการให้บริการและสะดวกต่อการใช้บริการพนักงานที่ให้บริการเป็นกันเอง พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการฝากเงินแก่นักเรียน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการออมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านสาเหตุการออมเงิน ร้อยละ 30.8 ออมเงินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งของ และร้อยละ 29.1 ออมเงินเพื่อความมั่นคงในอนาคต ซึ่งค่อนข้างใกล้เคียงกัน ดังนั้นแนวทางการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการออม จึงควรปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนออมเงินเพื่อความมั่นคงในอนาคตมากกว่าออมเงินเพื่อนำเงินไปซื้อสิ่งของ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการออมที่ยั่งยืนต่อไป

1.2 จากการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการออมเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน คือ ควรเพิ่มเวลาในการให้บริการให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการให้บริการของธนาคารโรงเรียน ควรมีการพัฒนารูปแบบหรือวิธีการออมเงินที่มีความง่าย สะดวก และรวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ โดยเฉพาะยุคที่โลกก้าวไปอย่างรวดเร็วอย่างในปัจจุบัน เช่น การพัฒนาระบบฝาก-ถอน ในรูปแบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์ของการออมเงินผ่านกิจกรรมหรือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการออมเงินผ่านวิธีการอื่น ๆ เช่น การฝึกหัดให้นักเรียนมีทักษะอาชีพเพื่อเป็นการหารายได้เพิ่มเติม เพื่อจะได้มีเงินไว้สำหรับใช้/ออม มากขึ้น ภายใต้กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยโครงการธนาคารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กนกกาญจน์ สังขนนท์, วรพงศ์ จวงรัตน์จำจร, และชาคริต ศรีสุกน. (2563). พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ: กรณีศึกษากลุ่มตัวอย่างพนักงานธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(3), 479-490.

- กมลวรรณ วรรณธำ, ประพันธ์ แสงทองดี, และประกร ฤทธิญาดี. (2563). รูปแบบการส่งเสริมการออมของแรงงานนอกระบบตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกองทุนการออมแห่งชาติกรณีศึกษา ตำบลบางนมโค อำเภอสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 18(2), 54-68.
- ณัฐพล กองทอง. (2560). *แนวทางการส่งเสริมภาวะการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิชาพร ยอดกัณหา. (2554). *การประเมินโครงการธนาคารโรงเรียนของโรงเรียนท่าตะโกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธนาคารออมสิน. (2554). *คู่มือโครงการธนาคารโรงเรียนธนาคารออมสิน*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการตลาด ประชาสัมพันธ์ งานส่งเสริมธุรกิจ.
- _____. (2558). *คู่มือโครงการธนาคารโรงเรียนธนาคารออมสิน*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการตลาด ประชาสัมพันธ์ งานส่งเสริมธุรกิจ.
- ธนาพล ลิ้มสุวรรณโรจน์, และพาชิตชนัด ศิริพานิช. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 13(1), 250-251.
- พรพรรณ วัฒนวิชัย. (2545). *วารสารราชชมกล้านนา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565, เข้าถึงข้อมูลได้จาก file:///C:/Users/Teacher/Downloads/75426-Article% 20Text-179959-1-10-20170123.pdf
- โรงเรียนหัวหาดวิทยา. (2563). *แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนหัวหาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565, เข้าถึงข้อมูลได้จาก http://www.nkedu1.go.th/NEW2563/admin_web/pic_news3/ilovepdf_merged.pdf
- วินัย โหมดเทศน์. (2549). *การประเมินภาวะการออมของนักเรียนในโครงการธนาคารโรงเรียนวัดนวลนรดิศ กรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2565, เข้าถึงข้อมูลได้จาก <http://202.29.22.172/fulltext/2558/117587/chapter2.pdf>
- วรรณ ชุมพลรักษ์. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการออมเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการออมกับกองทุนการออมแห่งชาติ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 4(3), 215-222.
- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2557). ปัจจัยในการทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(85), 300-315.

- ศิริวรรณ รุ่งอาภา. (2544). *ความต้องการและความพร้อมในการจัดตั้งธนาคารโรงเรียนตามโครงการธนาคารออมสินของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญในจังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนัยญา แดงเหม, และนริศรา เจริญพันธ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *Journal of Demography*, 37(1), 49-68.
- หิรัญญา อำนาจเกียรติกุล. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารธนาคารโรงเรียน*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Money Watch. (2556). *โครงการสำรวจพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2565, เข้าถึงข้อมูลได้จาก http://www.digitalschool.club/digitalschool/technologym1-3/businessm1_1/more1/lesson4/web4.php